

JAARVERSLAG LAMPION 2016

April 2017

1. Inleiding

Het landelijk Informatie en adviespunt voor de gezondheidszorg voor illegalen en niet-toegelaten asielzoekers ging op 1 april 2004 van start. Het jaarverslag van 2016 geeft de gegevens weer van het twaalfde volledige jaar van het bestaan van Lampion.

Waar in het jaarverslag wordt gesproken over illegalen, worden ook ongedocumenteerden en niet-toegelaten asielzoekers bedoeld.

In het begin van dit jaar stroomden erg veel vluchtelingen uit Syrië in. In de slipstream hiervan meldden zich veel jonge mannen uit Noord-Afrika en de Balkan bij de asielloketten. Hun kans op toelating is klein. De kans bestaat dat zij zullen kiezen voor een bestaan in de illegaliteit.

2. De organisatie van Lampion

De stuurgroep van Lampion, bestaande uit vertegenwoordigers van landelijke organisaties (zie bijlage 1) kwam in 2016 viermaal bijeen, namelijk op 21 januari, 24 maart, 16 mei en 29 september.

In januari verlieten de heer L. Boomsma (LHV), mevrouw N. Jansen (KNCV Tuberculosefonds) en mevrouw K. Franssen de stuurgroep. Zij werden opgevolgd door resp. mevrouw J. Gröne, mevrouw A. Reusken en mevrouw A. den Uyl. In juni nam mevrouw D. Ngo de plaats in van mevrouw M. Jonkers (GGZ-N). In de septembervergadering moest de stuurgroep helaas afscheid nemen van de heer J. van Amen. Deze was bijna vanaf de start van Lampion waarnemer van het CVZ, later ZiN. Zijn vertrek is het gevolg van de overgang van de uitvoering van de regeling financiering onverzekerde vreemdelingen naar het CAK per 1 januari 2017. Per oktober nam mevrouw K. Hendriks de plaats in van mevrouw J. van Capelleveen (KNOV).

De stuurgroep overlegde in 2016 over de volgende onderwerpen:

- De monitor 2015 van het ZiN.
- De reactie van de minister van VWS op de aanbevelingen uit het rapport 'Zorgeloos op straat' van het College van de Rechten voor de Mens, de Adviescommissie Vreemdelingenzaken en de Nationale Ombudsman.
- De overgang van de uitvoering van de regeling onverzekerbare vreemdelingen van het ZiN naar het CAK.
- Problemen in de toegang tot de GGZ.
- Voortgang van het project verbetering zorgcontinuïteit ongedocumenteerde migranten van het Rode Kruis, het netwerk van de KNMT van tandartsen die vrijwillig de mondzorg voor illegalen verzorgen en het zorgrechtprogramma van Dokters van de Wereld.
- Bed-, bad- en broodproblematiek, met speciale aandacht voor kwetsbare en zieke ongedocumenteerden.

Vaste agendapunten zijn de overzichten van het gebruik van de website en het landelijk informatie- en adviespunt, en het uitwisselen van informatie tussen de deelnemers aan Lampion.

Een gedachtewisseling met de VNG stond enige malen geagendeerd maar kon helaas geen doorgang vinden.

Externe contacten vanuit Lampion

- De voorzitter overlegde op 6 april met vertegenwoordigers van het College van de Rechten van de Mens, de Adviescommissie Vreemdelingenzaken en de Nationale Ombudsman over de reactie van de minister van VWS op de aanbevelingen uit het rapport 'Zorgeloos op straat'. Daarin werd afgesproken dat aan de deelnemers aan Lampion gevraagd zou worden op eigen titel te reageren op de reactie van de minister. Vier deelnemers gaven daar gehoor aan.

- Op 23 juni woonde de voorzitter een expertbijeenkomst bij van het Rode Kruisproject ondersteuning ongedocumenteerden.
- Op 7 juli bezochten de voorzitter en secretaris Actiz om over de relatie Lampion – Actiz te spreken.
- Op 28 november nam de voorzitter deel aan de consultatieronde deskundigheidsbevordering zorgverleners aan ongedocumenteerden van Dokters van de Wereld en de Johannes Wierstichting
- Op 7 december overlegde de voorzitter met Stichting Sekyere over mogelijk nieuw te starten activiteiten voor zorg aan illegalen.
- Voorzitter en secretaris gaven enkele malen voorlichting aan studenten en promovendi over de zorg aan illegalen en de activiteiten van Lampion.
- De secretaris heeft aandacht besteed aan de (toegang tot) zorg aan illegalen tijdens verschillende trainingen die zij gaf aan huisartsen, praktijkondersteuners van huisartsen, revalidatieartsen, longverpleegkundigen, kinder- en jeugdverpleegkundigen en artsen, en een justitie-instelling.

3. Financiën

Kosten		€	Bedrag
Loonkosten secretaris		€	14.605,00
Loonkosten administratieve ondersteuning		€	1.820,00
Materiële kosten: website		€	1.052,70
Lidmaatschap Picum		€	50,00
Representatie		€	125,00
Totaal		€	17.627,70

Deze kosten betreffen de kosten die Pharos, als Lampion faciliterende instelling, maakt. De werkelijke kosten liggen hoger. De uren die de deelnemers van de aan Lampion deelnemende organisaties ten behoeve van de activiteiten voor Lampion besteden, nemen deze organisaties voor eigen rekening. De kosten, zoals reiskosten, worden niet aan Lampion doorberekend. Daarnaast beschikt Lampion één dag per week over een vrijwilliger.

4. De uitvoering

Voor de voorlichting over de zorg aan illegalen beschikt Lampion over de website www.lampion.info. Vragenstellers kunnen hun vraag op het vragenformulier stellen en worden dan teruggemild. Ook kunnen ze op het formulier aangeven dat ze teruggebeld willen worden.

4.1 De website

In 2016 zijn er 15.796 pagina's opgevraagd, dit zijn er 3.253 minder dan in 2015 toen er 19.049 pagina's werden opgevraagd.

Tabel 1: Overzicht frequentie bezoek website-pagina's van hoog naar laag

Pagina	Aantal in 2016	Aantal in 2015	Aantal in 2014	Aantal in 2013
Vreemdelingenwetgeving	5.607	6.721	5.542	4.115
Te verlenen zorg aan illegalen	3.628	4.304	3.062	2.403
Homepage + de daarop gepubliceerde nieuwsberichten	2.271	3.032	3.407	3.357
Opvang en onderdak	1.137	1.264	1.025	839
Wet- en regelgeving gezondheidszorg	851	938	652	725
Financiering van de zorg aan illegalen	639	917	1.025	839
Informatie over Lampion	504	703	762	777
Informatie- en adviespunt	404	321	604	632
Informatie over landen van herkomst	265	266	560	512
Overige pagina's	490	583	20	465
Totaal	15.796	19.049	16.659	14.664

4.2 Het Informatie- en adviespunt

Tabel 2: Overzicht van vragenstellers

Vragenstellers	Aantal	
<i>Zorgverleners/-instellingen</i>		
Huisarts	2	
Verloskundige	1	
Ziekenhuis	2	
Tandarts	0	
GGZ-instelling	1	
Instelling maatschappelijk werk	6	
Jeugdzorg	4	
Maatschappelijke opvangvoorziening	3	
Overige	3	
Subtotaal zorgverleners		22
<i>Overige vragenstellers</i>		
Familie/vrienden/kennissen		30
Cliënt zelf		17
School		1
Justitievoorziening		3
Overheidsinstantie		3
Rechtshulp		0
Organisatie tbv vluchtelingen/allochtonen/illegalen		3
Kerkelijke organisatie		2
Onderzoeker/student		4
Media		1
Overige		0
Totaal		64
Totaal-generaal		86

Tabel 3: Waarover had men informatie nodig

Onderwerp	Aantal
Financiering zorg aan illegalen	32
Algemene info over zorg aan illegalen (voorheen Lampion)	14
Interpretatie medisch noodzakelijke zorg	1
(Niet) betalen rekening	5
Mogelijkheid verzekering	2
Toegang tot de 2e lijn	9
Toegang tot AWBZ-voorzieningen	1
Hulpverlenings-/behandelmogelijkheden	7
Onderdak/huisvesting	10
Juridische/verblijfrechtelijke procedures	18
Behandelmogelijkheden land van herkomst	2
Nazorg	0
Medische hulpmiddelen	0
Overig	8
Totaal	109

Tabel 4: Doorverwijzingen in verband met nader advies vanuit het Informatie- en adviespunt

Instantie	Aantal
Steunorganisaties voor ongedocumenteerden	6
Partners in Lampion	5
iMMO	0
Juridisch loket/advocaat	10
Overig	13
Totaal	34

Tabel 5: Profiel van de illegale patiënt

Profiel	Aantal
Mannen	27
Vrouwen	45
Kinderen	12
Onbekend	12
Totaal	96

Tabel 6: Overzicht van dit jaar en voorgaande jaren

	2016	2015	2014	2013
Aantal vragenstellers	86	82	89	133
waarvan MOE-landers	0	0	2	3
Aantal onderwerpen	109	98	98	158
Aantal vrouwen	45	31	38	49
waarvan zwanger	19	11	12	14
Aantal mannen	27	26	21	62
Aantal kinderen	12	12	16	16
Vragen over tandartszorg	1	2	0	3

Beschouwing

Het gebruik van de website heeft zich gestabiliseerd; het zit nu tussen dat van 2013 en 2014 in.

Dubbele diagnose

Ook voor Nederlandse patiënten met zowel psychiatrische als verslavingsproblemen is het vaak lastig om de juiste hulp te krijgen. Maar voor illegalen wordt dit soms wel erg moeilijk gemaakt. Ze krijgen niet alleen te maken met de dubbele diagnose problematiek, maar soms ook met een onterechte verhoging van de drempel in de toegang tot de zorg. 'Medisch noodzakelijke zorg', zoals in de Koppelingswet is vastgelegd, wordt niet eenduidig geïnterpreteerd. Dit leidt in de praktijk tot ongewenste situaties, zoals het verengen van de te verlenen zorg tot 'hoogst medisch noodzakelijke zorg'.

Onvoldoende verzekerd

Lampion werd afgelopen jaar enkele malen geconfronteerd met mensen die op een visum Nederland zijn binnengekomen, maar geen zorgverzekering hadden of een zorgverzekering die de kosten in Nederland niet of onvoldoende dekt. Dit probleem werd in de stuurgroep al eerder gesignaleerd met betrekking tot buitenlandse studenten. Deze groep wordt door de IND verplicht om een zorgverzekering bij een particuliere verzekeraar, zoals AON of OOM, af te sluiten waardoor men echter onderverzekerd is. Deze vergoedt namelijk geen zorgkosten voor aandoeningen welke bij het afsluiten van de verzekering bekend waren. Ook zijn er veel uitsluitingen tijdens de looptijd van de verzekering, zoals soa en hiv ten gevolge van seksueel contact. Dit soort uitsluitingen hebben grote gevolgen voor de individuele gezondheid maar zeker ook de publieke gezondheid en zouden daarom niet mogen plaatsvinden. Het is een inbreuk op het recht op toegang tot de gezondheidszorg.

Alleen onbekendheid?

Een schoolhoofd van een basisschool uit het zuiden des lands vroeg hulp aan Lampion. Zij had voor een achtjarige illegale leerling wiens arm uit de kom was geraakt, verschillende huisartsen benaderd. Allen weigerden het illegale patiëntje te helpen.

Zorgverleners buiten de grote steden worden niet zo vaak geconfronteerd met illegale patiënten, en dan is het niet zo vreemd dat ze de bestaande regelingen niet tot zich genomen hebben. Maar naast onbekendheid zouden in zo'n situatie ook medisch-ethische overwegingen een rol moeten spelen.

5. Slotopmerkingen

Bij het terugblikken op de vragen en casussen die zich in een heel jaar voordoen bestaat de neiging om vooral te kijken naar wat misging. Veel van wat er gewoon goed gaat in de zorg aan illegalen komt niet bij Lampion terecht. En soms worden er heel lastige gevallen voorgelegd. Dan blijkt dat sommige zorgverleners bereid zijn om hun zorgplicht zeer ruim te nemen en bijvoorbeeld juridische hulp gaan inschakelen om een vastgelopen procedure vlot te gaan trekken.

Dit jaar was het laatste jaar dat de uitvoering van de regeling door ZiN gedaan werd. Door de medewerkers van ZiN werd door de jaren heen constructief meegedacht om problemen op te lossen.

Bijlage 1

Samenstelling Stuurgroep

Voorzitter Mevrouw W. Voogt

Samenwerkende organisaties

Defence for Children	Mevrouw M. Begemann
Dokters van de Wereld	Mevrouw M. Kroesen
GGD Nederland	De heer R. Smit
GGZ Nederland	Mevrouw M. Jonkers / Mevrouw D. Ngo
Johannes Wierstichting	Meelezend lid
KNCV Tuberculosefonds	Mevrouw A. Reusken
KNMT	Mevrouw R. Neumann
KNOV	Mevrouw J. van Capelleveen / Mevrouw K. Hendriks
LHV	Mevrouw J. Gröne
Pharos	Mevrouw M. Mensinga, secretaris
Nederlands Rode Kruis	Mevrouw C. Pronk
Soa Aids Nederland	De heer R. Brands
VluchtelingenWerk Nederland	Mevrouw A. den Uyl
Waarnemer: ZiN	De heer J. van Amen